

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Idun

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

Hos Hertigparet på Fridhem.

Fridhem från sjösidan.

Terrassen mot Bråviken

BRÅVIKEN KASTAR sina stridiga böljor mot stränderna och vinden sveper sakta uppför Kolmårdens sluttningar, där skogarne stå täta och susa. Går man vägarne, som bära uppåt, växer snabbt bakom en ett panorama af tigande trädkronor och vattens vida, blå sträckningar. Här finns i skogen, halfannan fjärdingsväg från Åby station, en väldig uthuggning, som trängt tillbaka alla björkar och bokar och aspar, som smugit sig in mellan de högtidliga furorna, och som skaffat sol och luft till

Matsalen.

ett stort hvitt hus med prägel af slott, som på slotts vis fritt och stolt behärskar omgifningen. Byggnadsstilen är strängt enkel och präglas af försynt förnämlighet. Inga utsirningar eller ornament, släta murytor, långa rader af breda och höga fönster med stora rutor, som fånga mycket solsken. En rosenterrass med en spelande vattenkonst i sin midt breder ut sig framför huset och där reser sig en hög och smäcker flaggstång, från hvars topp den svenska tretungade kungliga flaggan festligt vajar.

På loggan.

I salongen.

Kommer man väl uppför den breda körvägen och har svängt om den hvita knuten, blir man varse den enda utsmyckning arkitekt Boberg tillåtit sig — en vapensköld och ett monogram C. I. inflätadt i hvartannat. Den stora ekportalen inunder slås upp och tre små glada flickansikten titta nyfiket ut.

Då vet man, att man kommit till Fridhem, hertigparets af Västergötland nya egendom.

Prins Carls Fridhem är en sammanslagning af tre egendomar: Fridhem, Röd-mossen och Algotsboda, tillsammans utgörande 600 tunnland skog, åker och äng, bärande ett större jordbruk, som föder ett fyrtio-tal nötkreatur och ett tjugotal får och skötes under prinsens eget öfverinseende.

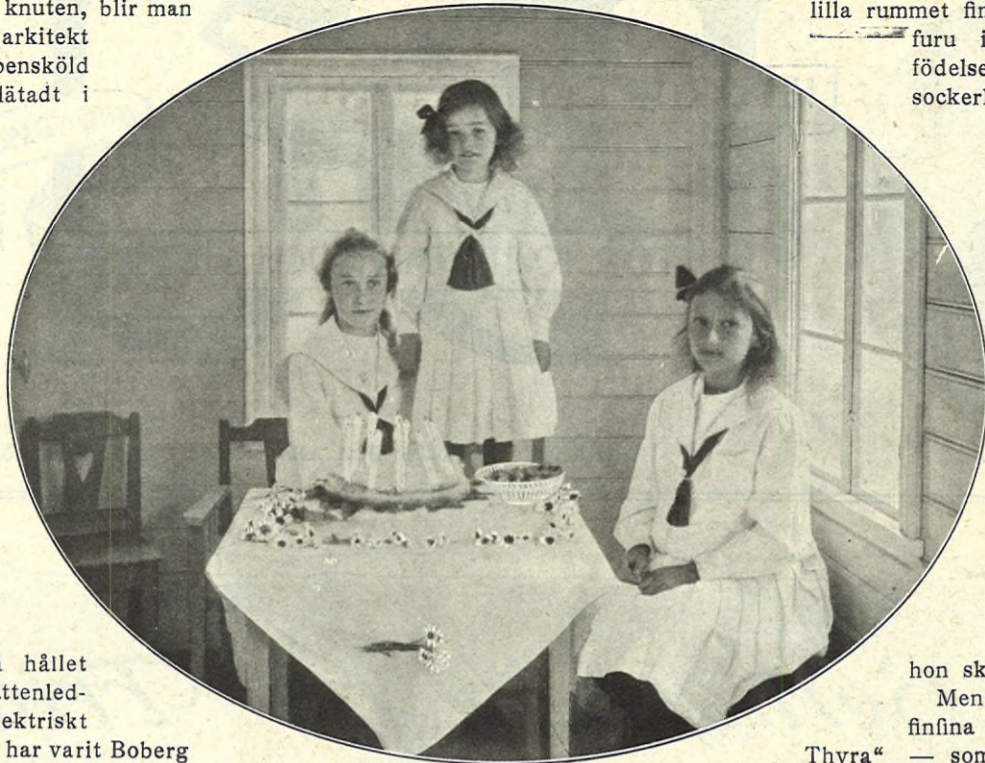
Manbyggnaden är helt och hållet nyuppförd och försedd med vattenledning och värmeledning och elektriskt ljus från eget verk. Arkitekten har varit Boberg och byggmästaren O. Lindén.

I den stora hallen med sin väldiga spis af Kolmårdsmarmor, kommer hertigparet emot oss och öfvertager med osviklig älskvärdhet ciceronskapet genom huset.

Först ha vi den stora loggian, som är till hälften inbyggd och på vintern medels dubbla glasväggar förvandlas till ett rum. Ett större bord med marmorskifva, omgifvet af några antika stolar, som prinsen "snokat upp hos små antikvitetshandlare". En grupp i hvitt, hvartill prinsessan broderat klädseln — blått på hvitt linne. Det är allt. Därutänför är den stora verandan med sin hänförande utsikt öfver Bråviken. Bakom, åt skogen till, är matsalen i hvit furu klädd med rött mot rosa tapeter, en egendomlig färgsammansättning, som prövades redan på Parkudden, hvarifrån Fridhems möblemang är taget, nu nödtorftligen tillökadt. Genom hallen komma vi så in i prinsens skrifrum, inredt i en mörk, sober färg, och därifrån till den stora salongen i blått och hvitt, museistil. Taflor af Zorn och prins Eugen, Stockholms slott i nattbelysning af Eugen Jansson, några små statyetter, prinsessans skrifbord öfversålladt af släktfotografier, en stor bokhylla, en flygel i hvitt, blommor i vaser och blommor i krukor och strömmar af solsken i allt det sommarlätta.

Det är mer sällan kungliga personer ha tillfälle att in i minsta detalj sätta sin egen personliga prägel på hela sitt hem — där finns så mycket af arf och gåfva, som pretenderar sin plats, af tradition och hänsyn, som icke låter sig skjutas undan. Men Fridhem är alltigenom personligt. De stora ytorna, de lugna, djupa rummen ge den slottslika prägel, men den enkla, gammaldagsfina inredningen påminner om en herrgårds, som med sitt herrskap dragit sig tillbaka i en stor skog och låtit den sluta sig omkring dem för att fullt få komma fram med sin hemkänsla och sin familjära hvilsamhet.

Våningen en trappa upp innehåller hertigparets sof- och toalettrum, småprinsessornas våning, gästrum och rum för tjänare. Två trappor upp äro utrymmen för uppvaktning och tjänare. Gästrummen äro mycket enkla. Hvita möbler med tapeter i en mjukt hvit färgton. Breda bårder uppe vid taket med blommotiv, som återfinnes i möbelyget, oljedränkta golf. Ett antikt inlagdt skrifbord, en hundraårig mahognytrymå, en gammal ärevördig länstol blanda sig i det ljusa och sommarglada som

FÖDELSEDAGSKALASET I LEKSTUGAN.

en gammaldags försäkran om hemtrefnad och ro. Tjänstefolkets rum äro i stil med gästernas, något enklare, något mindre, eljes fina, propra, ljusa.

Småprinsessorna disponera tre rum, två sofrum och ett gemensamt lekrum — i hvitt i förening med skärt eller blått — nästan sparsamt enkla.

Men vår första rond blir inte så lång. Prinsessan Margareta fyller elfva år i dag och prinsessan Margareta håller födelsedagskalas. Hennes pappa och mamma ha öfverraskat henne med en stuga, en egen liten stuga på ett rum och kök med en riktig spis och en riktig liten förstugukvist, som löfvats och pryddt med

PÅ LEKSTUGUTRAPPAN. HILMER EÉN FOTO.

björkruskor och prästkragskransar. Och i det lilla rummet finns en riktig liten salsmöbel af furu i ljusgrön lackering och där är födelsedagsbordet dukadt med en stor sockerkacka, omgifven af prästkragar och med elfva ljus nedstuckna i sin mjuka läckerhet. Och en stor, stor skål med gräddkarameller förkunnar, att återhållsamhetens skrankor för dagen äro litet utflyttade.

Den här lilla stugan har prinsessan Margareta nyss skurat fin i sitt anletes svett och hennes två små systrar ha troget krupit efter henne och torkat och gnott. Och så har hon bjudit sin pappa prinsen och sin mamma prinsessan och älskvärdt släppt i den aldeles främmande och obehöriga stockholmsfröken för att

hon skulle få en titt med.

Men så när hade vi glömt Kioto, den finfina japaneshunden, som "mamma Thyra" — som prinsessan Thyra af Danmark kallas af småprinsessorna — gifvit lilla syster, och som här nere på bilden knutit ihop sin lilla ostyriga kropp bredvid sin matmor och belåten skådar ut i världen.

Kioto är spänstig och lekfull, och i kapp med barnen trillar han fram till det stora huset, som icke nöjt sig med ett, utan trettio rum och dit födelsedagsposten just har anländt. Och när vi väl kommit dit, måste prinsessan Margareta få visa sitt hjärtas stolt-het och förtjusning — det enkla, hvita lilla skrifbord, som hon fått till julklapp af farmor och som vi nyss ägnade aldeles för litet uppmärksamhet i barnkammaren! Och prinsessan Astrid springer efter sin skatt, "baby Ingrid", en skallig docka i hängklädning och porslins-hufvud, som hon beslutat låta lefva litet längre än de andra stackars barnen, hvilka städse råkat ut för olyckshändelser sådana som att mista näsa eller armar eller rent af krossa pannan.

Syster Märtha springer inte efter någonting, hon trycker sig bara intill sin långa pappa med stor och leende belåtenhet, och hennes mor vänder sig till gästen med en blick som ville hon säga, att hon var strålande stolt öfver de små barnsessor hon har.

Det är i sanning många barn, hvilkas pappor inte äro hertigar och som inte tituleras prinsessor, som ha det vida elegantare och äro långt mer pretentiösa än dessa naturliga, väluppfostrade, älskliga små furstinnor af blodet. Det är som om hela Fridhem samlade sig kring dessa tre och med fars och mors röster sade: Här ha vi dem och här vilja vi behålla dem i en lycklig barndomsvärld.

Och den gula lilla lekstugan, som ligger i den gröna dungen och sticker fram gafveln med onoslig belåtenhet, ropar "ja", och den lilla trädgården i bergsskrefvorna bakom, som prinsfamiljen själf anlagt, sträfvat att slå ut i fullaste blom, och på verandan står prinsessan med barnen och ler i solskenet, och utför trappan rullar Kiotonystanet och gläfsar belåtet vov, vov, vov!

De bilder, Idun i dag visar sina läsare, kunde godt talat för sig själfva, så väl karaktärisera de Fridhems enkla, lugna prägel och det från all etikett frigjorda, tillbakadragna familjelif, furstefamiljen där lefver — en välbehöflig rekreation efter stockholmsvintern och det arbetsår, ett hertigpar mindre än andra undgår.

EIRA HELLBERG.

Ärade husmödrar!

De som köpa utaf

Rosenfors hafregryn och Hafre-Sundhetsmjöl

få alltid full valuta för sina penningar. Tillverkas under läkarekontroll och erhålles uti alla välsorterade specceriaffärer.

Partilager i Stockholm hos Aktiebolaget Wahlund & Grönblad.

Vördsammast Aktiebolaget Rosenfors Bruk & Nya Valskvarnar, Rosenfors.

"Dessa minsta."

FRÖKEN ELLEN AFZELIUS I SITT ARBETSNUM PÅ SVENSKA FATTIGVÅRDSFÖRBUNDET.
A. Blomberg foto.

ATT DET ÄR Svenska Fattigvårdsförbundets barnvårdsafdelning, som väljer ut de barn, hvilkas behof af ett hem sedan genom Iduns förmedling blir känt för allmänheten, ofta nog med det glädjande resultat att de barnlösa hemmen öppna sig för dem, är våra läsare väl bekant. Afdelningens syfte och arbete har dessutom redaktör von Koch klargjort i en längre artikel införd i Idun vid årets början. Den är en institution, som tar hand om och söker reda upp alla till densamma anmälda fall, där vanvård af barn föreligger eller befaras. Den står på barnens sida och kämpar för deras rätt, och redan att vederbörande märker, att man icke får behandla barnen efter behag, utan att där är någon som tar sig an de värnlösa sak, kan vara af god effekt i de fall, då afsiktlig vanvård föreligger. Man skulle tycka att det vore otänkbart att någon med vett och vilja kunde vara hård mot ett barn, som är det hjälplösaste i världen. Det är svårt till outhärdlighet att se ett barn lida, huru mycket mera omöjligt att vara lidandets orsak. Men människors hjärtan hårdna mången gång under fattigdom och slit, det barn, som är en skam och en börda, får umgälla hvad det icke förskyllt, icke alla ha hjärtan och hem för egna barn, helt få ha det för andras. Och mången gång, när både kärlek och vilja finnas, neutraliserar de af oförmåga, okunnighet och nöd.

Mindre förklarligt är kanske att sådant får ske. Vi ha lagar för att skydda barnets rätt, men redan dessa äro otillräckliga, och barnen, som lagarna gälla, äro ju ur stånd att se till att de tillämpas eller att protestera, då de trampas under fötterna.

Det visade sig också snart, att barnvårdsafdelningen fick fullt upp att göra. Fröken Afzelius, den nuvarande föreståndarinnan, har fått ta många små barns öden om hand, får undersöka många mörka förhållanden, hjälpa till rätta de rådvilla, tala förstånd med de genstörtiga och, icke minst, söka spana upp goda hem och fostermödrar för sådana små stackare, som äro hemlösa och vanvårdade. Hon har hjälp i sitt arbete dels af en jurist,

som tar de rättsliga fallen om hand, en s. k. besökare, som gör de många besök och efterforskningar, som hvarje enskildt fall betingar, och som särskildt åtar sig det viktiga och svåra värfvet att tvinga motspänstiga fäder att betala för sina barn, och af ett antal frivilliga vårdare — hon önskar att hon hade än flere, — som åta sig att öfvervaka hvar och en ett barn, följa dess utveckling och se till att det skötes väl, och som, när ej föräldrar finnas eller äro skickade därtill, bli barnets förmyndare. Det har visat sig i många fall, att en sådan vårdare kan bli ett godt stöd för en ensam mor. Detta, att hon vet att där är någon som intresserar sig för henne och barnet, någon till hvilken hon kan gå med sina bekymmer, hjälper henne att hålla sig uppe och undvika de frestelser, som om hon fölle för dem skulle göra henne oskicklig att fostra sitt barn.

Om sådana och liknande fall ha barnvårdsafdelningens handlingar mycket att förtälja. Där ligga i skrifbordsfacken, ordentligt inregistrerade, många romaner ur lifvet, och man läser de tämligen summariska rapporterna med intresse och en för hvarje sida ökad spänning.

Låt oss ta några rapporter ur den bunt, som fröken Afzelius varit nog vänlig att låna oss, öppna dem och kasta en blick in i den värld, där barnvårdsafdelningen arbetar.

Den första vi slå upp berättar historien om en ung hustru, som före sitt giftermål har en liten son. Gossens far är utlänning, hon vet inte hvar han finns, kanske knappt hans namn, och han har för länge sedan glömt, eller aldrig vetat, att han har en son i Sverige. Gossen ses inte med blida ögon i sitt nya hem, styf-fadern tål honom af lätt förklarliga skäl icke, svärmodern och svägerskan, som dela hemmet med de unga, se i honom ett påhäng, ett främmande barn, som skall bekostas mat och kläder. Slutligen börjar också modern önska honom ur vägen, förr blir det ingen frid i huset, ty den lille, som stultar omkring i rummet, är en evig källa till split, och det är inte roligt att se hur illa han behandlas. Så lyckas hon bli af med honom till ett enskildt barnhem, där han snart repar sig, men där kan han inte

få stanna. Myndigheterna skulle helt säkert skicka honom tillbaka till modern utan vidare, det lönar sig alltså icke att vädja till dem. Barnvårdsafdelningen får hand om fallet och tack vare frikostighet från en person, som genom Idun blifvit intresserad för afdelningens arbete, blir den i stånd att utackordera gossen i ett verkligt godt fosterhem. Men hur många små finnes det icke i samma belägenhet, som under hela barndomen misshandlas som familjens askungar, utan att något göres för att hjälpa och försvara de värnlösa?

I en annan rapport göra vi bekantskap med den 12-åriga Karin, hvars mor, som har barn med olika fäder, har anställning på ett mindre väl känt hotell. Karin har varit utackorderad genom Afzelius' förmedling i ett fosterhem sedan hon var veckogammal och betraktar det som sitt eget, men en dag blir modern osams med fosterföräldrarna och tar henne efter häftiga scener med våld bort därifrån. En annan dag flyttas hon till ett tredje ställe, eller får hon komma till hotellet och sällskapa med moderns vänner etc. Tolfårningen har nu mycket klart för sig hvad som försiggår på det hotell, där modern vistas, och hvad det är för ett lif, som hennes egen mor för. Modern uppmuntrar hennes fåfänga, vänjer henne vid att ljuga i skolan och för fosterföräldrarna, och flickan är blott alltför läraktig. Sedan den första fostermodern anmält fallet för afdelningen, söker man öfva tillsyn öfver flickan och det fosterhem, där hon vistas, och så mycket som möjligt undandraga henne moderns fördärfbringande inflytande, om möjligt få henne ut på landet. Fadern tar ingen som helst notis om flickan. Men hon har nu fått en vårdare som helt åtagit sig henne.

Nästa rapport vi öppna ger en hel sedebild från ett modernt förstadsamhälle i Stockholms närhet. Barnen, ungdomen äro där så förvildade att hvarken lärare, föräldrar eller öfver hufvud taget några myndigheter rå på dem. Här gäller det en 14-årig pojke, som hvarken vill besöka skolan eller arbeta. Han rymmer gång på gång hemifrån, lefver lösdrifvarlif, associerar sig med sin äldre bror och några kamrater, bildar ett bolag för försäljning af kängsnören o. d. vid Stureplan, affärerna gå bra, tidvis bidrager han och brodern på detta sätt till familjens underhåll, men rätt hvad det är försvinna de totalt hemifrån, hyra rum för sig själfva och lefva ett gladt ungarliv på de penningar, som medlidsamma människorskänka de små lymlarna. När affärerna gå mindre bra, bor man under pressenningar, i hundkojor och under båtar och tigger sig fram. Gång på gång bli de i ett eländigt tillstånd hemsända af polisen, så smutsiga och vanvårdade att modern måste ställa till stortvätt ute på förstugubron, innan hon kan ta in dem. En gång finner modern händelsevis den ene lille trashanken ute i staden och släpar honom hem utan att våga släppa honom ett ögonblick. Nästa dag är han försvunnen, sedan han narrat sig till en slant som förlagskapital till en ny affär. Alla åtgärder tyckas hittills ha mynnat ut i den förklaringen, att man står maktlös inför alla dessa skaror af vanartiga barn, som befolka våra förstadsamhällen. Till vintern träffa vi alltså kanske bröderna med sina kängsnören vid Stureplan!

Om afsiktlig vanvård och grymhet, som ha till följd slöhet och efterblifvenhet hos barnet, talar en annan rapport. Här är det fadern som förbundet sig att ensam sörja för och "kristligen uppfostra" en dotter mot det att modern återgifvit honom hans äktenskapslöfte och därigenom möjliggjort hans giftermål med en annan kvinna, med hvilken han äfvenledes

KÖP KOCKUMS HYGIENISKA
Utvändigt blå, invändigt hvita
PANSAR-Emaljerade GRYTOR.
Starke. Frisbilliga.

Cerebos Salt

är kryddan på läckra rätter, emedan det själf är så läckert.
Generalagent: Gustaf Clase, Göteborg & Stockholm.

RÖSTRÄTTSKVINNORNAS JÄTTETÅG DRAGER GENOM LONDONS GATOR.

“FRÅN FÄNGELSE TILL MEDBORGARSKAP.”

NEDANSTÅENDE LIFLIGT och målande skrifna skildring af det stora tiotusentåget för kvinnans politiska rösträtt, som för ett par veckor sedan drog genom Londons gator, är hämtad ur ett bref från en af deltagarna, hvilket sekreteraren i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt välvilligt ställt till vårt förfogande. Som man lätt märker är det genommandt af den hoppfulla segerstämning, som ännu för några dagar sedan härskade bland alla den kvinnliga rösträttens förkämpar och vänner i och utom England. En s. k. "förlikningskommitté", bestående af medlemmar ur alla partier i underhuset, hade genom en medlem framlagt en bill, som om den blifvit lag skulle gifvit de kommunalt röstberättigade kvinnorna äfven politisk rösträtt. Lagförslaget hälsades med sympati från alla läger och understöddes entusiastiskt af alla olika rösträttsföreningar i England, som glömde inbördes meningsskiljaktigheter. Kvinnornas rösträtts sak har på sin sida majoriteten i underhuset och majoriteten i regeringen och hoppet att regeringschefen skulle bevilja lagförslaget den tid som behöfves för att under den förhanden varande sessionen passera alla de stadier, som fordras för dess antagande som lag, växte till öfvertygelse och med den steg också segerkänslan öfver alla bräddar. Premiärministerns svar på begäran om beviljandet af "lättnader" för billen var emellertid i all sin dunkelhet föga lofvande, längre än till en andra läsning af densamma synes han ej vilja sträcka sig, och så långt ha rösträttsmotionerna kommit många gånger, utan att frågan därför kommit ett steg närmare sin lösning. Man väntar nu med spänning på suffragetternas svar på denna åtgärd från regeringschefens sida. Sedan i vår ha alla fiendligheter varit inställda, men suffragetterna ha dyrt lofvat, att de om de nu bli besvikna skola visa att de mena blodigt allvar med sin rösträttsfordran, och den som känner dem vet, att de ha en väl uttänkt fälttågsplan bakom sina ord.

VI VORO 17 svenskor, som vid 5-tiden på e. m. processionsdagen samlades på the Embankment nära Waterloo Bridge, där de utländska deltagarna fått sig plats anvisad. Vi skulle kunnat vara mångdubbelt flera, men många svenskor såväl som många engelskor föredrogo tyvärr att "look on" i stället för att "lead on". Alla svenskorna buro blågula rosetter med en liten svensk fana vidfäst, hvilket märke förfärdigats af en af deltagarna och utdelades på samlingsplatsen. Några svenska herrar, som lockats till vår plats af den blågula duken, fingo äfven hvar sitt märke och marscherade med oss största delen af vägen. Och så började vi tåga. Svenskorna voro

nästan alla gymnaster, och vi hade kommit öfverens om att försöka gå i takt. Detta var ganska svårt, eftersom processionen tidvis måste stanna oupphörligt. Men efter hvarje halt hördes en svensk stämma kommendera: "framåt marsch, vänster höger, vänster höger" etc. och jag tror att vår lilla grupp var så att säga liten, men naggande god. Framför oss hade vi Tyskland, som vaggade fram som det föll sig. En af de tyska deltagarna hade sin lille 4-årige pojke med sig, han var klädd i rösträttsfärgerna och både han och mamman blefvo mycket applåderade hela vägen, i synnerhet när mamman utropade "oh, he is a confirmed suffragist."

hade ett barn. Flickan har en tid haft ett godt fosterhem, men då fadern genom styfmoderns påtryckning ej vill betala fosterlönen, tas flickan hem igen. Fadern är snäll mot henne, men styfmodern och halfsyskonen förena sig om att vara elaka mot henne, slå och sparka henne och tvinga henne att utföra tyngre sysslor än hon råder med. Lyckligtvis får barnavårdsafdelningen fatt i fallet, tar barnet från de svåra förhållanden, hvori det lefver, återför det till ömsesidig glädje till sitt förra fosterhem och får en förmyndare för flickan, som kan skydda

henne mot öfvergrepp och hålla efter fadern, så att han fullgör sin förbindelse. För flickans mor tyckes det ha gått utför efter barnets födelse, hon har börjat dricka och kan ej ens försörja sig själf. Här är ett fall, då välsignelsen af afdelningens verksamhet tydligt träder i dagen, ty fosterbarnsinspektionen skulle icke kunnat ingripa, enär flickan vistades i sitt föräldrahem, och fallet skulle troligen ej vara nog extremt för att komma inom barnavårdsnämndens område.

Många gånger få barnen fara så illa hos sina

Vi voro 3 nationalklädda svenskor i första ledet, den mellersta fanbärare. En af dessa 3 var egentligen engelska, men gift med en svensk, och när hon hörde, att där skulle bli en svensk afdelning i processionen bestämde hon sig för att vandra med Sverige. — Vår fana var en ganska stor sidenflagga, oklanderlig både till färg och form, och den fladdrade käckt för vinden — solens guld i himlens blå! — Ouppörligt utropade de svenska deltagarna: "se, hur vacker vår fana är!" Åskådarna längs routen gissade oförtrutet på vår nationalitet: Kanada, Schweiz, Italien, Norge, ja, t. o. m. Afrika, men här och hvar fanns en kunnig man, som kände svenska flaggan, och när folk hörde det var Sverige, ropades ofta: "hurrah for Sweden", "that is nice" — "pretty girls" etc. En herre sade: "ah, Sweden, You have got the, vote there", och vi svenskor måste beklagande skaka på hufvudet, men vi tillade hoppfullt: "we will soon get it". Vi skulle varit våra riksdagsfarbröder mycket tacksamma, om vi med deras hjälp kunde gjort oss förtjänta af samma tillrop, som kom Norge till del, nämligen: Women vote in Norway, well done Norway.

Flera af svenskorna, som vandrat med i förra processionen för omkring 2 år sedan, sade hur oändligt mycket bättre mottagen denna procession blef. Den vandrade fram, inte på halftomma gator, utan längs vägar där åskådarna stodo packade mångstädes i 4-dubbla led — och på taken på omnibusarna, i automobiler, öfverallt där en god öfverblick kunde fås af processionen funnos massor af åskådare. — Hånande tillrop fattades naturligtvis inte, men de voro förvånande få, och applåderorna och de uppmuntrande orden hade absolut öfvertaget.

I processionen deltog bortåt 10,000 kvinnor. Där voro 700 fanor och 40 musikkörer och processionen eskorterades af 1,000 polismän. För en gångs skull hade polisen, i stället för att vara i direkt konflikt med suffragetterna, den nya plikten att hjälpa dem. Mrs. Drummond var general för hela processionen och hon såväl som hennes 2 marskalkar voro till häst. Mrs D. red utmärkt och gjorde ett imponerande intryck klädd i en stilfull grön riddräkt. Den dominerande färgen i processionen var hvitt, med rosetter och axelband i hvitt, violett och grönt, den stridande suffragettföreningens färger symboliserande rösträttsrörelsen. Många af de dräkter, som buros, kunde gjort heder åt Paris. Bland de mest uppmärksammade afdelningarna voro W. S. P. W:s musikkår, bestående af unga flickor, uniformerade i de välkända suffragettfärgerna, samt fängelseafdelningen, hvilken marscherade först i processionen. Dessa 2 afdelningars popularitet delades af universitetsbildade kvinnors samt sjuksköterskors grupp. Inte förrän kl. 8, en half timme senare än beräknats, hade alla anländt till Albert Hall. Denna väldiga byggnad var packad från golf till tak. Underst på arenan voro sittplatser ordnade för de universitetsbildade kvinnorna, hvilka bildade en imponerande skara i sina olkfärgade mantlar och

föräldrar, att ett ingripande blir nödvändigt, ehuru större svårigheter då möta.

Vi ha många rapporter kvar i vår bunt, förtäljande historier, liknande dem vi nu dragit fram, men de interiörer vi redan blottat torde ge en konkret bild af de förhållanden, som betinga Barnavårdsafdelningens verksamhet.

Önskvärdt vore, om också lusten hos någon kunnat väckas att med personligt arbete eller penningar understödja densamma.

E. — ER.

Hvarje husmoder Barngarderoben Hvarje sömmerska
bör **likaså.**
prenumerera på **12 häften årligen.**
Pris för helt år 3 kr.: halft år
kr. 1:60. Lösnummer 30 öre.

PÄRMAR
till IDUN 1909 och föregående år
tillhandahållas till följande priser: Iduns pärmars, röda med guldröck kr. 1:50 Iduns
romanbibliotek, röda eller gröna 50 öre. Iduns Hjälpreda, röda eller gröna 50 öre.
Kunna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns expedition, om rekvisi-
sion och likvid i postanvisning insändes.

mössor. Vidare uppåt loger och rader sutto och stodo i oöfverskådlig mängd kvinnor af alla slag, alla åldrar, alla arbetsområden och af de mest skilda åskådningar enade kring denna sak. Sången, applåderna, lefveropen och entusiasmen samt doften af blommorna i allas händer var fullkomligt berusande. Och när Mrs. Pankhurst steg fram och förklarade att ett enda ord var i allas tankar och att det ordet var *seger* samt att processionen, som kom som höjdpunkten af 5 års agitation, måste tvinga hvarje ministär, som har någon idé om statsmannaskap, till att inse att kvinnornas rösträtt måste blifva i lag afgjord utan dröjsmål, då ville applåderna och lefveropen aldrig ta slut. Under aftonens lopp insamlades omkring 95,000 kr. Detta är ett ekonomiskt argument, som, att döma af de engelska tidningarna, mycket imponerat på männen, och denna insamling satte på ett dramatiskt sätt sitt sigill på denna den mest anmärkningsvärda kvinnodemstration, som något land någonsin sett. Det är omöjligt att beskrifva entusiasmen af det hela. Jag är öfvertygad om att alla deltagarna ansågo det som en heder och ett privilegium att få vara med och att hvarenda en af de tusentals kvinnorna hade en förnimmelse af hur härligt det var att känna inte bara sitt eget hjärta, men hela denna världs rörelses hjärta slå i ens puls.

M. S.

"Mamma, hvad skall jag göra?"

BLAND DE till Iduns pristöfling öfver ofvanstående ämne inkomna manuskripten fanns äfven följande lilla versifierade uppsats, som vi tro kunna intressera våra läsare.

NI MAMMOR ofta få af barnen höra:
"Säg, lilla kära mor, hvad skall jag göra?" —
Hur ytterst intressant det skulle vara
att veta, hur ni småttingarna svara! —

Ni kanske menar, att små späda händer
ej mäktat något, som till nytta länder.
Men pröfva blott, och ni skall riktigt häpnat,
hvad deras arbeten bli fina, näpna!

Af bast och band till mor en korg kan blifva.
Till fars servett en ring de kunna gifva —
på fönstrets alla kära krukor tänka
och nya fina kjolar åt dem skänka.

Jag vet det väl, att småbarn kunna vara
till mycken nytta, om de vilja bara —
om deras mammor blott små uppdrag finna,
hvarmed de kunna barnens hjärta vinna.

Till jul af färgadt papper kunna trädas
små korgar, kedjor, hvarmed granar klädas.
Och papperskarameller runda — långa
de kunna själfva göra många — många.

Och om en liten trädgård blott jag hade,
jag gäfvat barnen kärra, kratta, spade —
så små, att lätt de kunde dem handtera.
Sen skulle de få gräfvat och plantera.

Och bodde jag i stad, ni skulle skåda,
hur barnen hade hvar sin blomstertåda —

och året om på middagsbordet möta
små blom från den plantering, som de sköta.

Och tidigt skulle jag dem lära damma —
och tvätta sina händer — håret kamma —
för ordningen bland sina kläder svara
och tägga hvarje sak, där den skall vara.

Jag skulle lära dem att tyda stilla —
att aldrig göra djur och människor illa —
att aldrig säga mot eller befalla,
men vara lika vänliga mot alla.

Min största omsorg skulle ändå blifva
att barnens rum att möjlig trefnad gifva.
Där skulle finnas sol och färger glada.
I ljus och renhet skulle barnen bada.

På ena väggen skulle taflor finnas,
som skulle roa dem att se och minnas.
Carl Larssons fagra verk med ramar hvita
de skulle älska — därpå kan ni tita.

På andra väggen satte jag en hytta;
den skulle jag med goda böcker fylla —
ej gärna häftade — med bitder granna,
vid hvilka barnens blickar gärna stanna.

Först skulle "Putte uti blåbärsskogen"
få bli med barnens fantasi förtrogen —
så "Stens och Annas sagor" — "Hans" och
Greta"
och farbror Zakris', hvad de alla heta.

Men gärna och jag skulle böcker taga
med häftten altvar i och häftten saga —
om himlen, skogen, blommorna och djuren
och allt, hvad skönt jag vet uti naturen.

Och när jag gick i hvardagslifvets tunga,
jag skulle mina glada visor sjunga.
"Sjung med oss, mamma!" skulle flitigt öfvas.
Konserter för far en kvällstund kunde pröfvas.

Och ofta skulle jag kring barnen samla
en liten skara med dem lika gamla.
Det skulle göra barnen godt att vara
ett par i teken bland en yster skara.

Hvar ledig stund jag skulle åt dem skänka.
"Mor är vår bästa vän," de skulle tänka.
Vi skulle långa promenader taga,
det skulle att vår trötthet snart förjaga.

Allig själf jag skulle helt för barnen glömma
och med de små vid aftonbrasan drömma.
Jag skulle drömma om att mildt handtera
små barnasjärlars fina, mjuka tera —

att stränga själf för lifvets högre zoner
de späda känslors första veka toner —
att varsamt tanke invid tanke länka —
ej minsta stoft på oskulds vingor stänka.

Jag skulle drömma om ett tiff i ljuset
för dem, jag fått att fostra här i gruset.
Och när de gled bort på tidens bölja,
fick som ett ljusligt minne jag dem följa.
Emy Öberg.

Hemlösa barn och barnlösa hem.

VID DE TILLFÄLLEN, då Idun förut meddelat porträtt och lefnadsbeskrifningar af små hemlösa, ha så många anmälningar ankommit, att man kunnat placera flere barn genom underhandling med redan inkomna adresser utan att ånyo anlita Iduns förmedling. Det har af denna anledning dröjt någon tid, sedan vi sist värdjade till Iduns läsekrets, men i dag komma vi ånyo med tvänne småttingar, som bägge i lika hög grad äro i behof af att omhändertagas, då de äro helt och hållet utkastade i världen.

Gunnar

är en 8 månaders gammal skåning från Kristianstad. Hans mor är tjänarinna och ur stånd att ensam sörja för honom. Han säges vara en söt och glad, frisk gosse.

Clary

som fotograferats i sköterskans knä ute på småbarnshemmet i Djursholm, där hon för tillfället får vistas, är 7 månader. Hennes mor är helt ung och mycket hjälplös och oförmögen att försörja barnet. Fadern, en man med universitetsbildning, har rest utomlands utan att fråga efter hvad det blir af hans lilla dotter.

Alla

som vilja medverka till att dessa barn erhålla hem, där de vårdas och väl upptagas som »egna», böra tillskrifva Svenska Fattigvårdsförbundets Barnvårdsafdelning, Lästmakaregatan 6, Stockholm. Afdelningens föreståndare, fröken Ellen Afzelius, träffas hvarje söckendag kl. 11—12 utom lördagar.

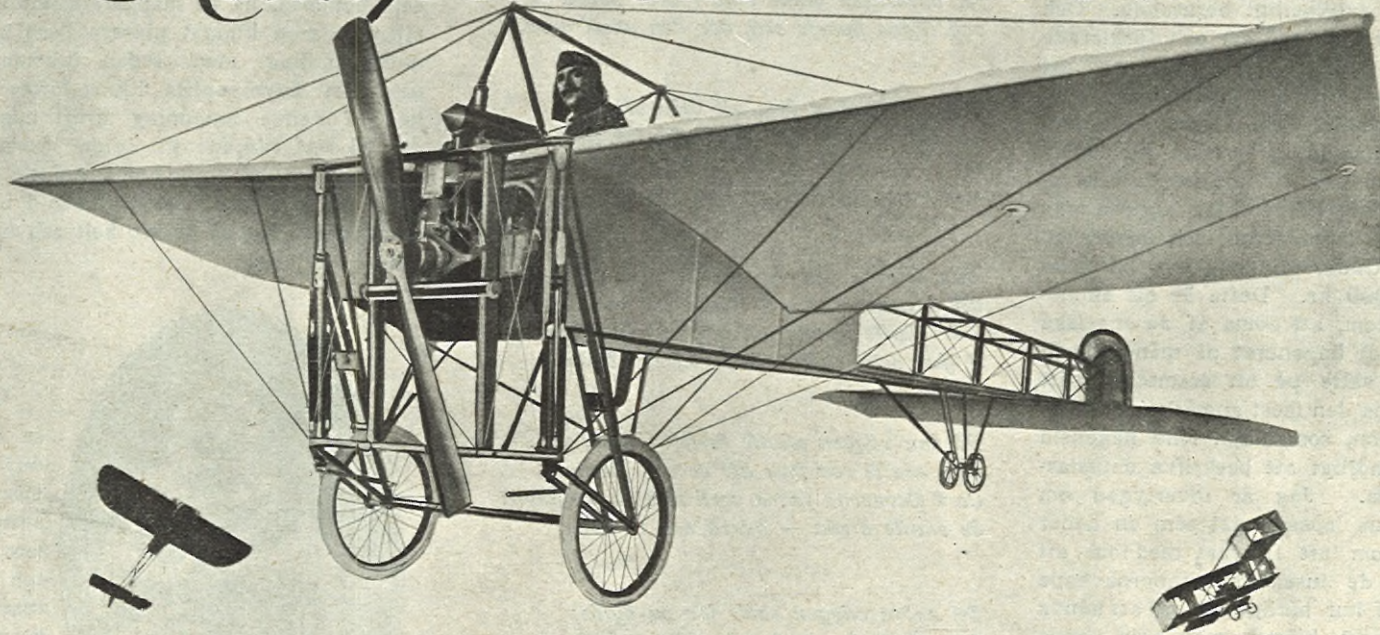

Innan 7 kr. betalas för ett snörlif, bör ifrån Franska snörlifssömmeriet i Stockholm, 1 Norrmalmstorg, 1 tr., dess illustrerade priskurant rekvireras.

Salamander alla sorter.
Enhetspris 15,—
Dam- & Herr-Skodon Lyxutföring 18,—

Kampen om Öresund.

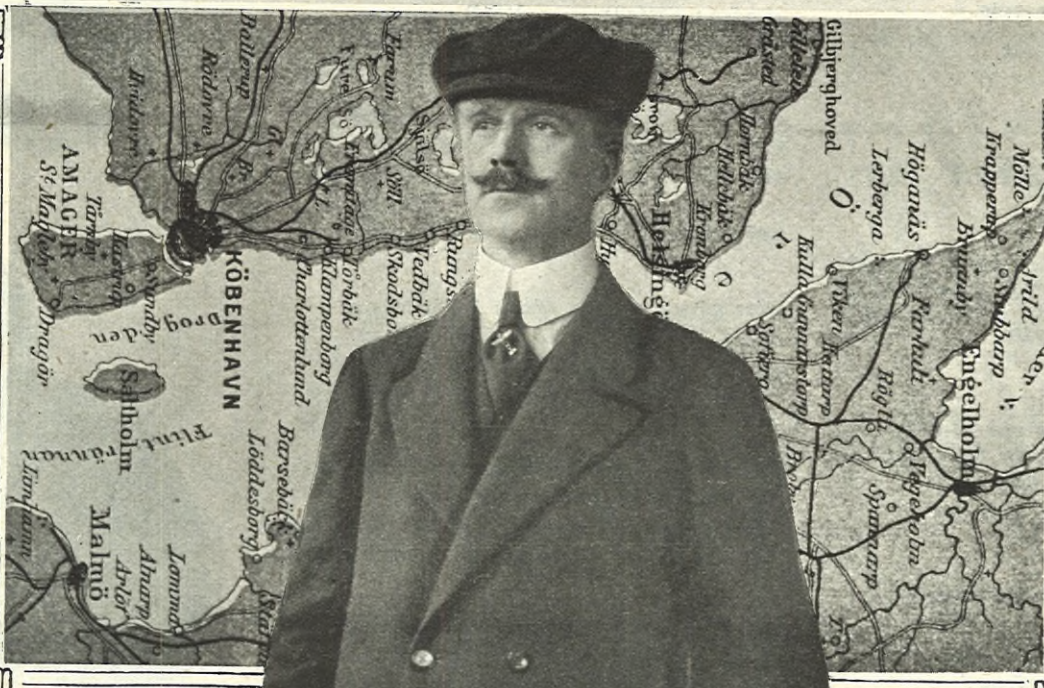

I DESSA DAGAR fråga sig svensarna hvarje morgon och afton: har han måne flugit öfver Öresund ännu? Och när sedan telegrammen anlända, hvori meddelas, att friherre Cederström fortfarande står bidande på flygfältet på Amager utanför Köpenhamn med sin Bleriotmaskin, enär väderleken allt fortfarande gäskar de täflande än med storm, än med ösande regn, hoppas man, att nästa dag skall bli gunstigare och bringa den svenske flygaren segern i händerna till heder för honom själf och hans nation.

Kanske är färden redan lyckligt fullbordad mellan Amagers östligaste udde och Limhamn på svenska sidan, då dessa rader nå våra läsare. Låtom oss hoppas det!

Friherre Carl Cederström är Sveriges förste aviatiker, utbildad i Bleriot's flygskola i Pau i Frankrike, där han bland 200 elever var en af de 14 som erhöill förarcertifikat. Efter

1. Svenska Aeronautiska Sällskapets pris till den förste svensk som flyger öfver Öresund.

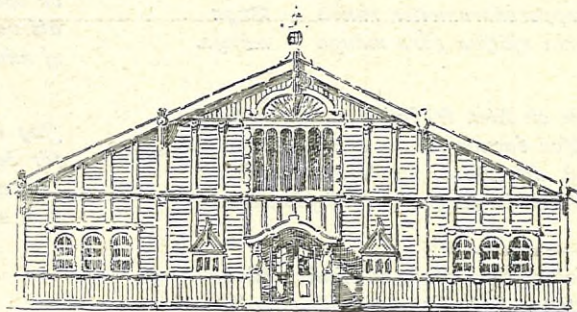
att två särskilda gän-ger ha utfört en vacker flykt öfver Paris, står han nu, som sagdt, redo att från Amager flyga öfver Öresund. Hans medtäflare äro danskarna Nervö och Svendsen.

Intresset för denna nordiska flygtäfling har naturligtvis vunnit betydligt i kraft sedan genom Svenska aeronautiska sällskapet ett svenskt pris på 5,000 kronor ut-satts för den förste svensk, som flyger öfver Öresund. I Danmark har insamlats 7,000 kronor åt den förste dansk, som

gör luftfärden ifråga. Den "cup", hvilken af aeronautiska sällskapet utfästs som pris, ut-göres af en bål af förgylldt silfver, hvilande på en fyrkantig fot, uppuren af delfiner. Vi ha här afbildat det ståtliga arbetet, hvilket utgått från C. G. Hallbergs konstskickliga firma.

Byggnaden framställer Köpenhamns tillämnade aerodrom, för hvars tillkomst äfven svenskt kapital anskaffats, tack vare friherre Cederströms energi och intresse.

2. Den tillämnade hufvudbyggnaden på flygfältet på Amager.

Frih. Carl Cederström.

DET KYRKLIGT TEOLOGISKA MÖTET I ÖREBRO DEN 28—30 JUNI.

GRUPP AF DELTAGARNE I KAROLINSKA LÄROVERKETS GYMNASIALSAL, DÄR FÖRHANDLINGARNE PÅGÅNGO. ATELIER LUNDIN, ÖREBRO, FOTO.

De i främsta raden sittande: 1. Rektor Natanael Beskow, Djursholm. 2. Hofpredikant Hallberg, Stockholm. 3. Professor G. M. Pfannenstill, Lund. 4. Domprosten F. I. Fåhræus, Vesterås. Mötets ordförande. 5. Kyrkoherden Teol. dr Samuel Fries. 6. Häradshöfding Ribbing, Uppsala. 7. Fil. dr Lydia Wahlström, Stockholm. 8. Fil. Jubeldoktor A. V. Ekman, Uppsala. 9. Regeringsrådet Jarl Ernberg, Stockholm.

Ett kyrkligt reformationsmöte.

ETT MÄRKLIGT tidens tecken måste man, hvilken åskådning man eljes hyllar, kalla det stora, kyrkliga reformationsmöte, som i dagarna afhållits i Örebro.

För första gången ställdes nu på ett allmänt, icke officiellt möte under öppen debatt de problem, som, medan den moderna vetenskapens och forskningens, icke minst bibelforskningens, resultat allt mera ingått i det allmänna medvetandet och klyftan mellan kyrklig ortodoxi och vetenskap alltmer vidgats, dag för dag blifvit mera brännande för kyrkan och de kristna.

Initiativet till mötet hade utgått från s. k. nyteologiskt håll, där man anser det som en lifsbetingelse för kyrkan att reformera sig därhän, att dess förkunnelse står i större öfverensstämmelse med det moderna vetandet och den moderna åskådningen. Men bland de 400 deltagare, däraf ungefär hälften damer, som hörsammat kallelsen — funnos många, som stodo på de gammaltroendes ståndpunkt och häfdade den gammalkristna åskådningens supremati öfver den modernt vetenskapliga.

Det första diskussionsämnet på programmet var "den moderna naturvetenskapen och kristendomen", hvarvid inledningsföredraget hölls af den för sitt frisinne bekante Lundateologen, professor G. M. Pfannenstill. Liksom i öfrigt inledarna vid diskussionerna företrädde han de liberala synpunkterna. Han häfdade, att kristendom och naturvetenskap ha helt skilda områden och det är först, då de vilja intränga på hvarandras, som de råka i konflikt. Kristendomen rör sig med årliga verkligheter, som ej rubbas af vetenskapen.

Att en reformation är nödvändig inom kristendomsundervisningen, därom tycktes man mera ense, och moderna läroböcker framhöllos såsom ett af de främsta önskemålen. I denna debatt deltog en kvinnlig teolog, kandidat Emilia Fogelklou, med ett intressant anförande.

En liflig och gifvande debatt gällde betingelsen för en kyrklig reformation.

Från flere håll framhölls att förnyelsen måste komma inifrån genom ett fördjupande af församningslifvet, men en stor majoritet önskade en verklig reformation, och borde man börja med att befria de liturgiska formerna från dogmernas herravälde. Bland de yngre prästmännen tycktes råda den uppfattningen, att om kyrkan skall kunna reformeras, bör hon träda ur sin isolering och visa sig mera intresserad af dens sociala och etiska spörsmål.

"Öfverensstämmen den vedertagna uppfattningen af Kristus med verkligheten?" var den fråga, som sist diskuterades på mötet, och här tycktes den moderna, historiska uppfattningen af Kristus stå i stark och oförsonlig opposition med de gammaltroendes, som varmt försvarade den bibels och traditionella uppfattningens Kristus, som blifvit dyrbar för deras hjärtan, och som för så många generationer varit en levande verklighet.

I mötets program ingick icke att göra några uttalanden eller vidtaga några positiva åtgärder, dess betydelse ligger alltså hufvudsakligen däri, att det klargjort ställningen och spridt ljus öfver de olika åskådningar, som rymmas inom vår svenska kyrka, samt att det gifvit impulser, som kunna bära frukt, när de från mötet spridas ut öfver landet.

Ett tecken på lifaktighet, ett bevis på att förnyelsens ande ej öfvergifvit vår kyrka, som själf leder sitt ursprung ur en på sin tid som kättersk ansedd reformation, är detta möte alltid.

Från mina vandringsår. Då jag erhöll "the freedom of the city" i Helena, Mont.

"HELENA — NEXT STATION!" ropade konduktören, i det han skyndsamt ilade genom Pullmanvagnen. —

Jag var ute på en stor transkontinental tourné med "Bill Nye", näst Mark Twain Amerikas då levande mest populära humoristiske författare och en af de allra bästa och starkaste "attractions" jag någonsin haft under min impressariobana. Egendomligt nog är han så godt som alldeles okänd i Sverige, hvarför jag till ytterligare upplysning om den märklige mannen ber att få hänvisa till min bok "Bland Stjärnor", där ett kapitel ägnas honom.

Vi hade via Union Pacific-järnvägen rest från Atlanten hela vägen tvärs öfver den väldiga amerikanska kontinenten till Stilla hafvet, och min "stjärna" hade rönt den allra största framgång och hälsats med entusiastiska applåder från fullsatta hus på alla de ställen vi besökte mellan New-York och San Francisco.

Nu voro vi stadda på återvägen österut tillbaka till New-York via Norra Pacificbanan, och nalkades just målet för vår resa den dagen. Den "Helena", som konduktören åsyftade, då han gick genom järnvägvagnarna och utropade detta namn, var sålunda icke den glada — och "sköna"! — Offenbachska operett-hjältinnan, utan hufvudstaden i staten Montana i Nordamerikas Förenta stater.

Det blef naturligtvis genast brådska bland passagerarna, så snart konduktörens utrop skallat genom vagnen, och vi började alla att hopsamla våra resväskor, valiser och paket, att hopvika och omlinda med läderremmar resfiltar och pläder samt att utbyta resmössorna mot hattar af olika form och färg.

Tåget stannade med en liten knyck, — och vi voro framme. Jag skyndade att komma ut på vagnens plattform, för att till "portern" på vårt blifvande hotell öfverantvarda handgepäck och polletterna för vårt öfriga bagage. Just då jag så trädde ut på plattformen, stämde en mässingsorkester upp ett skallande, skrällande musikstycke och en samling herrar rusade emot mig.

"Mr. Thalberg, Mr. Thalberg!" skreko de med full hals för att söka göra sig hörda genom det musikaliska oväsendet. "Mr. Thalberg, vi äro här för att i egenskap af festkommitté mottaga och hälsa" — — —

"Mr. Nye," afbröt jag dem och ropade åt min "stjärna", som just i samma ögonblick nalkades dörren, "skynda er, Mr. Nye, det är en festkommitté här med ett musikband för att ta emot er." — I samma ögonblick sköt jag fram honom och sade till kommittén:

"Gentlemän, jag har här äran att föreställa för er Mr. Bill Nye, Amerikas berömde humorist."

"Bill Nye?! — — — nej, — — jo — — — ni är naturligtvis mycket välkommen också — — men vi äro här för att hälsa och välkomna Mr. Gustave Thalberg, vår bekante landsman."

Nu var det sålunda min tur att stiga fram igen, och Bill Nye kröp oförmärkt och litet skamset bakom. Han kände sig naturligtvis ganska generad öfver misstaget. Hvad mig beträffar, kände jag mig minst lika försagd som han och den blygsamhetens rodnad, som färgade mina kinder, var sannerligen icke tillgjord, utan förorsakad af att på detta så oväntade och öfverraskande sätt blifva föremål för en festklädd skarars hälsning i ord och toner. Ett kort välkomsttal ägnades mig nämligen nu af kommitténs ordförande.

Efter talet presenterades jag för alla de närvarande, och jag å min sida föreställde Bill Nye för dem samt sökte på allt möjligt sätt att på honom öfverflytta egenskapen af "festföremål", men det lyckades icke. Lyckligtvis varade ej ovationen så långt länge här på stationsplattformen, utan vi kunde — med en suck af lättnad å min sida — kasta oss upp i en vagn och åka till hotellet, efter att dock först ha accepterat en inbjudning till festdine, från hvilken vi sedan skulle allesamman bege oss direkt till aftonens föreläsning.

Då mina ärade läsare tvifvelsutän äro lika mycket undrande som jag själf var vid tillfället, hvad meningen egentligen var med ofvan relaterade tilldragelse och huru det kommit att hända, att jag så oförhappandes och oväntadt kom att på detta sätt inför ett hundratals resande, såväl som en icke ringa del af staden Helenas invånare, spela rollen af "hjälte" och firas som en liten prins därute i hjärtat af "The wild and woolly west", torde det vara bäst att jag, innan jag går vidare i min berättelse, omtalar anledningen och förhistorien till denna egendomliga och öfverraskande händelse. —

Jag tillbragte sommaren 1887 i Amerika och vistades under de hetaste sommarmånaderna ute på Long Island, utanför New York, i en liten idyllisk stad, som hette Glen Cove.

En afton då jag var ute på en promenad, passerade jag förbi en stor och elegant, slottlik byggnad, tillhörande en af de mera bekanta miljonärsfamiljerna från New-York. När jag så i sakta mak red förbi inkörporten, såg jag en person stående på husets trappa, men tittade ej närmare på mannen, då jag såg att han, iklädd knäbyxor och frack, tydligen var något slags betjänt. Jag hade knappast passerat förbi porten, då jag ser honom komma springande ut till vägen och hör honom ropa:

"Hallå! — Är det verkligen du, Thalberg, som är ute på ridtur här på Long Island? Jag trodde knappt mina ögon, då jag såg dig komma."

"Hvad i all världen," svarade jag lika förvånad, då jag i betjänten igenkände en gammal uppsalakamrat, "är det verkligen du, gamle vän S., — och i en så gentil — — hm — — — hofdräkt! — Hur har du kommit att lägga dig till med knäbyxor och skör med silfverspännen? — Hvad gör du egentligen här? — Förb-dt fint hus du bor i!" — — —

Han berättade då att han öfvergifvit studierna — han läste visst på prästen i Uppsala — och farit till Amerika, för att söka göra sin framtid där. I New-York hade det dock icke lyckats honom att få någon passande anställning, emedan han icke kunde språket, men hade slutligen, just då hungersnöden började på att stirra honom i ansiktet, erhållit plats som "butler" eller hofmästare hos den familj, som på sommaren bebodde detta storartade chateau.

"Här får jag lära mig den allra finaste engelska, som du kan förstå," fortfor han, "mitt gage är så pass stort, att jag kan lägga utaf en rätt god penning hvarje vecka och mitt herrskap är de hyggligaste människor i världen. Men i höst kommer jag nog, i alla fall, att med mina gjorda besparingar resa ut till västern, för att där söka ett lämpligare fält för min förmåga och mina talanger." —

Jag hörde sedan icke utaf vännen S. under ungefär fyra års tid, och undrade många gånger huruvida lyckan varit honom bevågen. — Hvart hade han tagit vägen?

(Forts. å sid. 350.)

LÄS!

Några äldre årgångar realiserats till betydligt nedsatta priser och erbjudas för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till Expeditionen af Idun, Stockholm, erhålles inom Sverige portofritt:

Idun 1892 2:—
Idun 1893 (nr 1 felas) 2:—
Idun 1895 (utan julnummer) 2:—
Idun 1904 (med julnummer) 4:—
Idun 1906 (utan julnummer, nr 25 o. 52 felas) 4:50
Idun 1907 (med julnummer) 5:—

Idun 1908 (med julnummer) 5:50
Idun 1909 (med julnummer) 6:—
Iduns julnummer 1894 0:20
Iduns julnummer 1898 0:20
Iduns julnummer 1905 0:50
Barngarderoben 1905, komplett 2:—

LÄS!

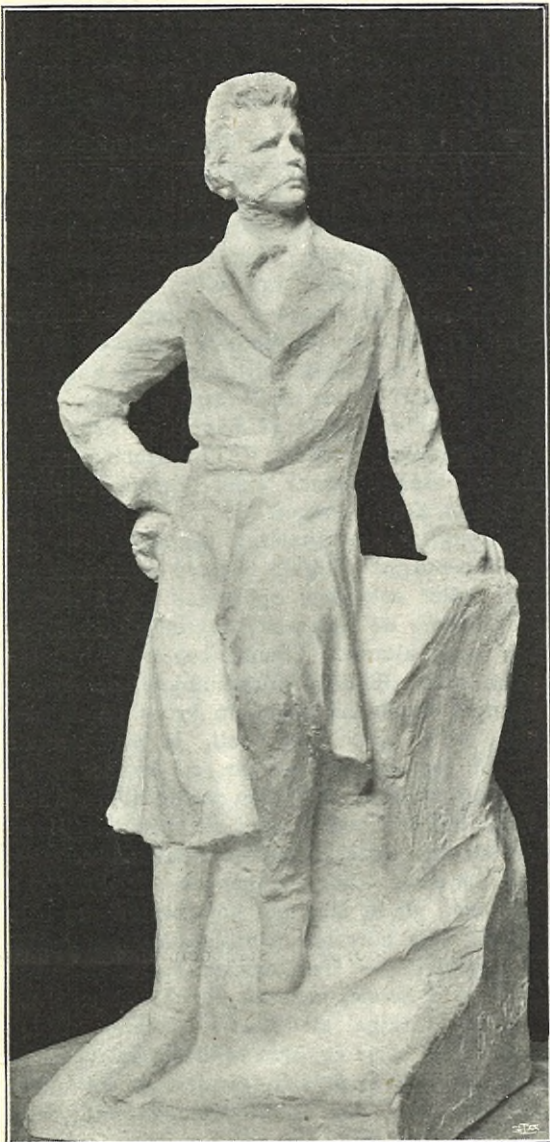
Stoden, åt Gunnar Wennerberg.

HÄR ÅTERFINNA nu våra läsare professor Theodor Lundbergs och Carl Milles förslag till Wennerbergsstod, och utgöra de, jämte C. J. Eldhs i förra numret meddelade skiss, det tretal täflingsförslag, som väckt det största intresset hos kommitté och jury.

Professor Lundberg tyckes ha velat inlägga något af ämbetsmannen och parlamentarikern hos sin Wennerbergsbild, den verkar också ganska stram och korrekt och betraktaren är nästan på vippen att säga: ursäkta, herr statsråd, om jag stör!

Carl Milles har tagit mera inspireradt på ämnet. Det är studentbohemerna och poeten, som, sökande på klaviaturen efter en musikalisk fras, ser synen af "glunten" och "magistern" en sommarafton i Eklundshofsskogen eller något dylikt. Skissen har den första formgifningens något drastiska improvisation, hvarför glunskaldens figur kommit att tangera gränsen för skämttidningskarikatyr och äfven leder tanken till Petterssons i Döderhult humoristiska trägubbar med deras saftiga karaktäristik.

Äfven gestalten, som håller klaviaturen åt mästaren, bidrager till det humoristiska intrycket. Vi ha ondt om svenska skulpturverk med glädje i. Det är därför Carl Milles' Wennerbergsskiss verkar så uppfriskande.

PROFESSOR THEODOR LUNDBERGS FÖRSLAG.

BILDHUGGAREN CARL MILLES' FÖRSLAG.

Riddarpojkarnes sång,

Johan Nordlings dikt, i tonsättning af Richard Norén, finnes fortfarande att tillgå å Iduns expedition, Mästersamuelsgatan 43, Stockholm, till ett pris af 2 öre pr styck, då minst 50 ex. rekvireras.

Det svensk-amerikanska sångarbesöket.

DE SVENSK-AMERIKANSKA elitkörens besök i det forna fäderneslandet har helt säkert gifvit dess medlemmar den angenäma känslan af glädje och triumf: glädje öfver att åter trampa den mark, där fädernehemmet står, och triumf öfver att med sångens universella språk nå sina landsmäns hjärtan.

Här i hufvudstaden har det endast varit vädrets makter, som delvis rynkat pannan åt den präktiga sångarskaran, medan stockholmarna själfva däremot utvecklat sin kända gästvänkap och älskvardhet och varit hänförda åhörare af körens prestationer såväl i Östermalms kyrka som på det mera världsliga Hasselbacken.

Kyrkokonsertens program upptog öfvervägande kända manskörer, uppblandade med några amerikanska kompositioner af rätt anslående hållning.

Vid afsjungandet af "Hör oss, Svea" fick

GRUPPBILD AF SÅNGKÖREN. 1. KÖRENS LEDARE PROF. J. R. ÖRTENGREN. 2. BASBARITONISTEN HR G. HOLMQVIST. 3. ACKOMPANJATÖREN HR ADRIAN DAHL. ALFR. B. NILSON FOTO.

deklamationen en påfallande värme och kraft, som tydde på att sångarna kände sig gripna af de allvarliga löftesorden här på moder Sveas egen grund.

Rösterna frapper ej med någon ovanlig klangskönhet, men körens sångsätt är i hög grad kultiveradt och stämmorna ha en mjuk klangfärg, som särskildt gör sig gällande i pianissimosatser.

Professor J. R. Örtengren kan också, i sin egenskap af körens förträfflige dirigent, räkna sig till godo hufvudparten af dess konstnärliga segrar.

Körens solist, herr Gustaf Holmqvist, förfogar öfver en ståtlig och väl egaliserad basbariton. Publikens belåtenhet tog också entusiastiska former efter föredraget af Wagners "Till aftonstjärnan" och Körlings "När stjärnehären blänker". Hr Adrian Dahl skötte med omsorg pianoackompanjemanget.

Som körens impressario fungerar den kände direktör Gustave Thalberg, hvilken äfven gjort sig bekant som författare och underhållande föredragshållare. Som ett apropå meddela vi å annat ställe i numret en liten skildring från en af hans omväxlingsrika amerikanska resor.

Uppgif lifvidd (under armarna), midjevidd och kjollängd erhåller Ni till Eder figur fullt tillförlitliga, moderna och eleganta

Pappersmönster.

Erhållas omgående till nedanstående pris inom Sverige: Blusliff 40 öre, Kjolmönster utan släp 50 öre, Prinsessklädning 75 öre, Reformdräkt 75 öre, Barndräktmönster 50 öre, Kragmönster (Pellerin) 50 öre, Kappmönster 60 öre, Nationaldräktmönster 1 kr. Mönster kunna äfven beställas efter andra än våra modeller. Beställning skall då åtföljas af den modell som önskas. Priset är då dubbelt mot det vanliga.

Expedieras portofritt inom Sverige om rekvisition åtföljd af likvid insändes till

Norrandsgatan 16, Stockholm,
Mönsteraffären "Chic".

Jo, där såg jag nu och igenkände den f. d. uppsaliensaren och f. d. "butlern" såsom en af medlemmarne i den ofvan omtalade festkommitté, som samlats för att mottaga mig på bangården i Helena, Mont.

Han har från New York begifvit sig ända hit ut och slagit sig på fastighetsspekulationer samt satt nu som välbeställd och ansedd "real estate broker" (fastighetsmäklare) här i Helena. Allt hade gått honom väl i handom, och han har på sista tiden äfven börjat att, icke utan framgång, uppträda i politiken.

Det fanns ett anseeligt antal skandinaver därute, och han ifrade mycket för, att de skulle kunna göra sig mera gällande och utöfva litet större inflytande än hittills varit fallet, men som de flesta af dem icke hunnit klättra högre upp på den sociala rangskolan än att de voro endast grufarbetare, cowboys och dylikt, hade detta sig icke så lätt. Han hade dock bildat en skandinavisk förening i Helena, och medels denna hade han lyckats att vid åtskilliga tillfällen, synnerligast vid valmöten och dylikt, inpränta i amerikanernas medvetande, att det svenska medborgarelementet vore både talrikt och politiskt lifaktigt, så att dess inflytande vid valurnorna vore af vikt och värdt att eftersträfv.

Nu hade han sett af tidningarna, att jag, hans gamle Uppsalavän, skulle komma till Helena med Amerikas berömda och populära humorist, Bill Nye, och han hade sålunda beslutat, att med mig som medium och genom att göra mig till ett slags svensk representant och "hjärte" slå ett slag för svenskarne därute, låta dem göra litet väsen af sig, så att de blefve bemärkta, "boom them up"; som han kallade det på slangspråket, och äfven på samma gång skaffa sig själf litet reklam.

"Du förstår," sade han till mig, då jag vid en "cocktail" i hotellets bar frågade honom hvad allt detta skulle betyda, och lät honom förstå, att jag med min blygsamhet icke kände mig värst trakterad af att på detta sätt bli fêterad, — "du förstår, att det inte är hvar dag, som man härute i vilda västern kan framvisa för amerikanerna en presentabel, akademiskt bildad svensk. Det var sålunda jag, som arrangerade om denna kommitté samt orkestern för att hälsa dig, 'the prominent Swedish gentleman', vid stationen. Utom det intryck jag visste att detta skulle göra på amerikanerna, tyckte jag också det skulle vara lustigt att se din öfverraskning och förlägenhet. Dessutom har jag uppställt mig som kandidat vid det stundande valet till *alderman* (en kommunal förträdningsman) här i staden, och de festligheter, för hvilka du kommer att blifva föremål de två dagar du stannar här, skola återkasta sitt sken på mig, din vän och landsman, och komma att göra mig och min kandidatur lika stor nytta som ett väl arrangeradt valmöte. — Sådana äro amerikanerna, you know, isynnerhet här i västern; de duperas så lätt genom litet yttre sken."

Efter en stunds samspråk med min gamle vän och upplifvande af oförgätliga, glada minnen från vår gemensamma Uppsalatid, var tiden inne att infinna sig till den festmiddag, som till min ära arrangerats i det stora och nybyggda hotellets eleganta praktvåning.

I hotellets parlour väntade redan middags-sällskapet på mig. Det bestod af Helenas honoratiors, med borgmästare (mayor) och råd i spetsen. Äfven de mest framstående svenskarne i samhället voro, förstås, närvarande, bland dem polismästaren, Mr. Walters, en mycket hygglig och prätigtig man. Han var född i Sverige, men hade amerikaniserat sitt svenska namn. — Med borgmästaren och hedersgästen — d. v. s. undertecknad — i spetsen, tågade så sällskapet in i festsalen, där en lukullisk måltid väntade oss.

Att ingå på några skildringar af densamma,

intresserar nog mina ärade läsare lika litet som mig själf. Vare det därför nog sagdt, att jag firades på allt sätt och medels många blomsterrika tal och skålar. Slutligen tilldelades jag af borgmästaren högtidligen "The freedom of the city", d. v. s. han förklarade mig för ett slags hedersborgare.

Utom de diverse obligatoriska tacksägelse-tal, som naturligtvis voro nödvändiga från min sida, passade jag äfven på att hålla ett litet berömmelse- och rekommendationstal för min vän S. och försäkrade de närvarande, att med den kannedom jag hade om honom från Sverige såsom tjänsteman — han var klubbmästare (!) i sin nation i Uppsala — så kunde de bestämt icke uppleta någon lämpligare person att bekläda aldermansysslan! — Jag tyckte detta var den minsta tjänst jag kunde göra honom, då han ju var den, som ställt till med allt detta — spektakel, höll jag på att säga, men menar naturligtvis: allt detta firande och upphöjande af min obetydliga personlighet.

Enligt hvad jag sedermera erfor, nådde han också målet för sin politiska ambition för tillfället och blef mycket riktigt vald till alderman.

Följande morgon var det festfrukost för mig och Bill Nye hos två bröder Holter, ett par norska miljonärer, som sades vara de två rikaste männen i hela Montana. Efter densamma företogs en färd i vagnar rundt om hela staden, för att visa mig alla dess härligheter. Några herrar från drätsel-nämnden förevisade och beskrefvo därunder för mig — alldeles på samma sätt som fallet var här i Stockholm, då de köpenhamnska och skotska kommunalmännen gästade oss — flere af stadens institutioner, dess vattenverk m. m. och satte slutligen kronan på verket, då de till min ära arrangerade en utryckning af hela brandkåren.

Den måhända allra intressantaste erfarenhet jag hade under detta mitt minnesvärda besök i Helena, var dock när min vän polischefen tog mig ut för att visa mig nattlifvet i en den vilda västerns stad med alla dess skuggsidor. Det var kvällen innan jag lämnade Helena, och den natt jag då i hans skyddande sällskap tillbragte med besök i spelhus, beskådande af bordeller och danslokaler, bland tjuvar, "cut-throats", rånare, mördare och prostituerade, den glömmar jag aldrig.

Men "that's another story" (det är en annan historia), som Rudyard Kipling säger, och därom skall jag berätta en annan gång.

GUSTAVE THALBERG.

Kvinnorna under fanan.

Ett kapitel om införandet af ett kvinnligt värnpliktsår.

SÅ LYDER PRISÄMNET för september i vår serie "Årets tolf kapitel" och uppmana vi alla dem af våra läsare, som ha något att säga i frågan, att genom Idun framlägga detta för vår läsekrets. Täflingsartikel, som icke gärna i längd bör öfverskrida 4 Idunspalter, insändes till *Iduns redaktion, Stockholm, senast den 31 juli* och förses med påskrift: "*Iduns artikel-täfling*". För den enligt redaktionens åsikt bästa artikeln utfästes ett pris af

ett hundra (100) kronor

och den prisbelönade uppsatsen inflyter i något af Iduns septemernummer.

Stockholm den 1 juli 1910.

Redaktionen af Idun.

Kusin Claudia.

Berättelse för Idun af **Helena Nyblom.**

(Forts.)

BRÖLLOPET skulle stå den påföljande våren, och därtill var jag inbjuden. Jag utstod en kamp med mig själf, huruvida jag skulle utelämnas eller tömma den bittra skålen till botten. Men Claudia segrade. Jag måste se henne på hennes bröllopsdag. Jag ville vara en man, och modigt taga afsked af min ungdoms lycka.

Då vi alla voro församlade i kyrkan denna minnesrika dag, slog mitt hjärta så högt, att jag beständigt trodde någon kom gående. Kyrkan var alldeles fylld af människor och klädd med nyutslaget björklöf. Allt därinne var tyst, och alla sågo spändt emot dörren, hvarifrån brudparet skulle komma.

Plötsligt hördes ljudet af vagnshjul, — det var deras vagn! Orgeln började preludiera och med buller och bång uppslogos kyrkdörrarna. Här kommo de långsamt, högtidligt skridande fram emot altaret. Claudia bar den förgyllda krona, som tillhörde församlingen, och ingen drottning kunde ha burit sin krona på ett värdigare sätt. Hon såg stolt, ja triumferande ut, och jag tyckte med ens, att hennes brudgum såg ut som en ganska tarflig liten gardes-officer, hvilken hon förde i sin cortége. Hvad han svarade under vigselceremonien hörde jag inte; däremot klingade hennes "ja" så högljudt och gladt, som om hon önskat att hela världen hade hört hur frivilligt, hur gärna hon gaf sig själf. — Hemkommen, talade jag inte ett ord vid henne, men då de på kvällen sutto i vagnen färdiga att åka till stationen, för att därefter börja en liten bröllopsresa, och hon hade sagt farväl åt alla, vände hon sig plötsligt och sade: "Å John! Kom, låt mig säga aig riktigt farväl!" Och då jag kom fram till vagnen, sade hon hastigt till sin man:

"Du tillåter väl, att jag omfamnar min gamle vän!"

"Naturligtvis!" svarade han leende, medan han ordnade filtarna i vagnen. "Väninnan!" Hon böjde sig ned, slog båda armarna om min hals, och kysste mig på kinden.

"Farväl!" sade hon med sin djupa, vackra röst. "Och se inte så olycklig ut! Snart komma vi ju åter, och då besöker du oss i Stockholm!"

Emellertid dröjde det mera än två år, innan jag återsåg Claudia. Jag studerade i Uppsala, och då min mor inte hade andra barn än mig, flyttade hon dit, för att jag skulle ha ett hem och vara i hennes närhet.

Hvem har sagt att arbetet är en nödlögn?

Det är sant vid vissa tillfällen, då man kastar sig däröfver liksom en olycklig människa sysselsätter sig med sina medmänniskors fattigdom och nöd för att glömma sin egen sorg. Men liksom allt ärligt och godt, har det sin hemliga välsignelse med sig och småningom bringar det ens varelse i jämvikt, hvilket dock, när allt kommer omkring, är hufvudsaken.

Jag kände mig också nu, om inte lugn och likgiltig, så dock stilla och behärskad, den kväll då jag vid åttatiden begaf mig åstad till Claudias våning i Villastaden, och ringde på hennes dörr. Genast hörde jag hastiga steg; hon kom själf och öppnade. "Jaså, det är du, John!" sade hon med en röst, som lät som vore hon besviken. "Jag trodde att det var Percy!"

"Så snällt af dig att ändtligen en gång söka upp oss," sade hon därefter i annan ton. Det kunde du förresten ha gjort för länge sedan!"

Hon gick framför mig in i den lilla eleganta våningen, där hon genast tände det elektriska ljuset. "Ja, här bo vi," sade hon. "Det är inte Matsbyholm eller Engelstad (Engelstad var hennes föräldrars egendom), men för att vara i Stockholm är här ju ganska trefligt.

Rummen voro möblerade med mycken lyx,

och hade snarare utseende af att vara parad- rum än hvardagsrum, där man skulle vilja slå sig ner och arbeta. "Vi ha litet olika smak, Percy och jag," sade hon. "Han tycker om allt det där gamla porslinet och kristallerna och silfret, som han ställer upp öfverallt. Jag kan inte andas, när jag har så många småsaker ikring mig. Kom in med mig i mitt eget kabinet, där jag sitter och syr."

Hon förde mig in i ett litet hemtrefligt rum, där det blott fanns hennes skrifbord, hvarpå stod ett stort porträtt af Percy, och en hel del mindre fotografier af honom i alla möjliga dräkter och attityder, och dessutom vid fönstret som var utbyggdt som en veranda, hennes sybord med diverse stolar, och kransadt med bladväxter.

"Sätt dig!" sade hon och gjorde en hand- rörelse emot en stol. Jag kunde inte låta bli att betrakta henne. Hon föreföll mig mycket förändrad. Hon hade blifvit mager, och därigenom såg hon ännu längre ut än förr. Hennes hy var blek och hon hade mörka ringar under ögonen. Men isynnerhet hade hon fått ett drag omkring munnen, ett drag af hemligt lidande, som gjorde att hon såg gammal och tård ut. —

"Har du varit sjuk, Claudia?" frågade jag henne.

"Sjuk? Hvem? Jag? — Nej, mig fattas rakt ingenting. Ser jag dålig ut?" Hon såg sig i en spegel, som hängde på väggen, och strök sig med handen öfver kinderna. "Men ser du stockholmsluften är något helt annat än luften på landet," och därmed satte hon sig att sy på sitt arbete.

Jag observerade att hon sydde på ett kläd- ningslif, och jag kunde inte återhålla min för- våning.

"Syr du, Claudia, dina klädningar själf! Det var väl det sista jag skulle ha tänkt om dig!"

"Ja, ser du" sade hon, medan hon arbetade ifrigt. "Allting är så dyrt här i Stockholm, och jag får lof att spara. Pappa och mamma ge oss ju nog en del, men de ha båda gos- sarne vid regementet att hjälpa, och de mindre sykonen därhemma, och —"

"Men morfar kan väl också bidra till era lefnadsomkostnader?" invände jag.

"Det gör han också. Å, det gör han visst, men du vet inte så många utgifter dessa offi- cerare ha. Det är så mycket de *måste* vara med om. Och nu Percy, i hans ställning, med hans umgänge och vanor, han *måste* ha rikligt med pengar, och så får man spara i hushållet."

"Ringde det?" afbröt hon sig och såg upp.

"Jaså, inte. Jag tyckte det ringde."

"I alla fall kan du väl inte behöfva att sy på dina kläder själf!" anmärkte jag med en viss skärpa i tonen.

"Nå, *något* ska man ju göra, och jag har, som du vet, inga talanger. Jag kan hvarken spela eller sjunga eller skriva vers — jag har visst bara en talang, och det är att älska, och vet du, det är en mycket öfverflödigt och oan- vändbar talang." Hon skrattade ett litet hån- fullt skratt, medan hon sydde spetsar på sina klädningsärmar.

"Har du inga väninnor?" frågade jag henne.

Det gjorde mig på én gång så gräsligt ondt om henne. —

Hon teg en stund och sade därpå: "Nej, jag har inga väninnor." Efter en paus fort- satte hon. "Ett par af kusinerna äro ju gifta här i Stockholm, och jag känner ju också några af fruarna till Percys kamrater, men de tycka alla om sällskapslivet, och jag bryr mig inte ett dytt om att komma i sällskap. Man får ju aldrig råka sin man, när man är ute i världen. Det passar sig inte att man och hustru dansar mycket samman, eller sitta vid sidan af hvarann vid bordet, och genast man har ätit, gå herrarne

in och sätta sig att röka och dricka hela kvällen. Jag hatar sällskapslivet!"

Vi kommo att tala om Matsbyholm, och allt vi upplefvat där, och då var det som om Clau- dia åter skulle bli sig själf. Hon skrattade och pratade i munnen på mig, och hennes ögon fingo åter något af sin gamla glans.

"Ja, det var då!" sade hon slutligen och suckade. "Det var i vår ungdom. Nu har man blifvit gammal och trött!"

Då jag gjorde invändningar emot denna sorg- liga anmärkning och sade, att jag inte alls ville anse mig själf för gammal, sade hon:

"Med dig är det något annat! Du lefver inte i Stockholm, och är inte gift, men jag tycker nog, att jag är hundra år."

Kvällen förflöt fortare än jag anade. En gång i kvarnen såg Claudia upp från sitt ar- bete och sade "Det ringde bestämdt. Nu kommer nog Percy". En gång smög hon sig till och med ut och öppnade sakta tambur- dörren, men han kom inte. Då klockan blef half elfva, kom en jungfru in med te på en bricka, och Claudia serverade mig. "Du får ur- säkta mig, om jag blott tager en liten kopp te," sade hon. "Men när Percy kommer, tycker han det är roligt att jag äter mitt kvällsmål tillsammans med honom."

Hon tycktes bli allt mera distra, och hennes ögon sökte beständigt klockan, som stod på cheminéen. Jag kände mig mer och mer vara till öfverlopps och innan elfva sade jag henne god natt och gick ut för att taga på mig.

Hon följde mig ut i tamburen, och liksom barn, som visa en plötslig vänlighet, när de främmande äro så goda och ge sig min af att vilja gå, började hon bli mycket liflig och älskvärd.

"Kom snart igen," sade hon slutligen. "Kom hit någon gång, när Percy är hemma!"

Jag tackade naturligtvis, men tänkte i mitt stilla sinne, att det ju inte var så godt för mig att veta när Percy var hemma.

Claudia läste tamburdörren efter mig, men sedan hörde jag att hon sakta öppnade den åter, och blef stående på trappan så länge jag var i huset. Hon stod och lyssnade, och vän- tade på honom, som icke kom. —

Samma vinter firades en stor, officiell fest i Stockholm. Alla människor voro i rörelse och sent på kvällen var Gustaf Adolfs torg som ett enda ljushaf med facklor, illuminationer och transparanger. Alla restauranger voro natur- ligtvis fulla, och det var med knapp nöd jag fick en liten plats i den stora salongen på Grand Hotell. Då jag banade mig väg till mitt bord, genom de många människorna, som kommo och gingo, och förbi alla brådsande uppassare, märkte jag att strax bredvid där jag skulle sitta i ett hörn, hade ett sällskap unga officerare slagit sig ner, bland hvilka jag igenkände Percy. Han såg inte mig, upptagen som han var af den högljudda konversationen omkring sig. Bordet var öfverfyllt med cham- pagneflaskor, dessertviner och frukter, som vittnade om att man hade intagit en luxuös och vidlyftig middag.

De unga officerarnes röster voro högljudda, mycket högljudda, måhända för att öfverrösta musiken, som af alla krafter spelade en hjärt- skärande, sönderslitande vals. Deras färg var också mycket hög, och deras ögon hade detta intetsägande, bestialiska uttryck, som till och med de mest intelligenta ögon lyckas få efter flera timmars ihärdigt drickande. Emellertid hade de tydligen förnimmelsen af sin höga rang, och af uniformens bländande verkan på allmänheten, ty det var med ett öfverlägset medlidande de betraktade de stackars civila personer, som fingo lof att passera deras bord, och de vräkte sig i sina högkarmade stolar

som om hela salen, ja, hela Grand Hotel till- hörde dem uteslutande.

De hade, som sagdt, inte observerat mig, hvarken då jag kom, eller där jag satt med ryggen åt dem, till hälften dold af en fönster- smyg. Larret i salen var stort, alla människor pratade högljudt, musiken spelade, och blott då och då kom de höga herrarnes konversation stötvis till mina öron och jag kan ej påstå att den var synnerligen uppbygglig. Men plötsligt kunde jag inte underlåta att blifva uppmärk- sam.

"Det skall du säga, Percy!" sade en af offi- cerarna. "Du som har den vackraste fru i Stockholm."

"Ja, nog är Claudia vacker," hörde jag nu Percy svara, med en röst, som var något tjock af vinet. "Men vet ni, att till slut kan man ta mig fan inte bara lefva af skönhet."

"Intelligent är hon också," svarade nu den andra. "Jag tror intelligentare än både du och jag, och så älskar hon dig ju så kolossalt. Det är ju en fullkomlig visa i stan, hur hon tillber dig."

"Det är det just!" återtog Percy och slog handen i bordet. "Det är just det som är det pinsamma. Detta ständiga, oupphörliga kär- leksjoller. Det kan sannerligen ingen riktigt karl stå ut med."

"För min del skulle jag intet hellre se, än att ha en fru, som tillbad mig," sade en liten späd officer, som satt midt emot Percy. Han var blodröd i ansiktet och hade så ljust hår, att det nästan var hvitt.

"Försök först," invände Percy, och tog sig en djup klunk ur champagneglaset, hvarefter han nickade eftertänksamt med hufvudet. "För- sök först! När man är förlovvad är man kär, när man är gift — ja, så är man gift, och så lägger man bort alla de där barnsligheterna med kärleksförklaringar och scener. Nej, var du glad så länge du har din gyllene frihet." Han räckte en tung arm med ett fyllt cham- pagneglas emot den lille officeren. "Skål på dig, Arthur!"

Det blef en paus, under hvilken Percy efter- tänksamt skalade en apelsin. Plötsligt såg han upp och sade:

"Inte är Nelly så *där*! Hon är glad och skämtsam, och kommer man inte, när man har sagt, ja, så kvittar det henne lika. Så roar hon sig på annat håll."

"Inte skulle du väl ändå tycka om, att din fru roade sig på annat håll?" anmärkte Percys granne, en stor, bredskuldrad officer, med blix- rande ögon och långa, svarta mustascher.

"Har jag sagt det! *Har jag sagt det!*" ut- bröt Percy och stötte skaffet af fruktknifven hårdt i bordet. "Jag är väl ingen åsna heller. Och den som säger ett ord, hör du, *ett ord* emot Claudias ära, han får med mig att göra, vore han än min bästa vän."

"Jag har ju inte sagt det minsta, som kan såra din hustrus goda namn och rykte," gen- mälde nu den reslige officeren. "Jag sade ju blott att *du* inte skulle tycka om att hon —"

"Tig! Jag ber dig!" sade Percy i befallande ton. "Hvad jag menar är det att en smula skämt, litet, hvad skall jag säga *laissez aller*" skulle vara en bra mycket smakligare hvar- dagskost, än alla dessa dyra försäkringar om kärlek och kärlek, och åter kärlek! Det kan må- hända passa bra för fruntimmer, men för oss män är det sannerligen inte att stå ut med i längden."

Nu sjöngs folksången och jag hörde inte mera af mina grannars konversation. Jag pas- sade på att smyga mig ut, lika osynlig för dem, som jag hade kommit. Därefter skyndade jag bort från de starkt upplysta gatorna och torgen, ut emot Haga, där snön låg hvit mellan de

mörka tallarna och där vinterstjärnorna blixtrade kallt och fjärran.

“Nu sitter hon ensam där hemma och väntar,” tänkte jag. “Och ingen, ingen på hela jorden kan hjälpa henne. Ah, Claudia! —”

Den påföljande sommaren reste min mor till Matsbyholm och det föll af sig själf, att jag följde henne. Där var, som ofta på sommaren, fullt hus. Flere af de unga fruarna, som voro morfars barnbarn, tillbringade ferier därute, och ett par af dem hade sina bebés med sig. —

Claudias vackra kusin Märtha, som hade blifvit gift med en förnäm godsägare i trakten, medförde sin förstfödde son, ett litet pyre, som låg i ett moln af spetsar i sin hvita vagn, och tittade upp i kastanjeträden, som skuggade öfver den sammetsgröna gräsmattan.

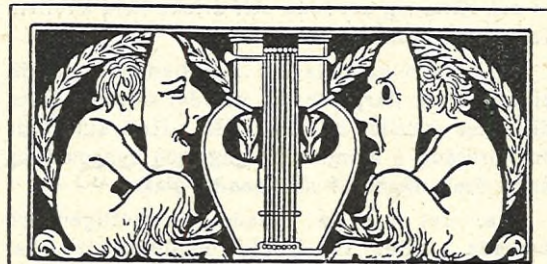
De unga fruarna hade mycken håg för att spela tennis, göra utflykter och i det hela hålla hvarandra sällskap. När då barnjungfrurna voro uppe för att äta, hvilken ceremoni alltid tog en rundlig tid, eller hade att göra med tvätten, då var det Claudia, som passade de små. Isynnerhet tycktes hon ha fäst sig vid Märthas lille gosse.

Timtals kunde hon sitta på en låg pall vid hans vagn och sakta rulla den af och an, medan hon betraktade honom, där han låg i en halfslummer, och lyssnade till binas surrande i löfvet.

Så snart det blef fråga om hvem som skulle vara hos lille Douglas, erbjöd hon sig genast, och jag tror det var hennes lyckligaste ögonblick, när hon satt ensam under träden vid den lilla vagnen, och följde gossens omedvetna rörelser.

Herrarne kommo och foro. De flesta unga äkta män voro officerare, och kunde blott vara en dag eller ett par i stöten. Percy var alltid en välkommen gäst hos alla de unga damerna. Han fortfor att se mycket ung ut, bibehöll sin smärta, eleganta figur, och hade den sortens ansikten, som föga ändra sig. Plötsligt, när de bli gamla, falla de ihop som aska. Han var utmärkt skicklig i tennis och alla andra spel, kunde köra de mest motspänstiga hästar, och red som en gud. Därtill var han alltid vid godt lynne, pratade, åt och drack med otrolig fart och skicklighet, och kurtiserade alla vackra damer, som kommo i hans närhet.

(Forts.)

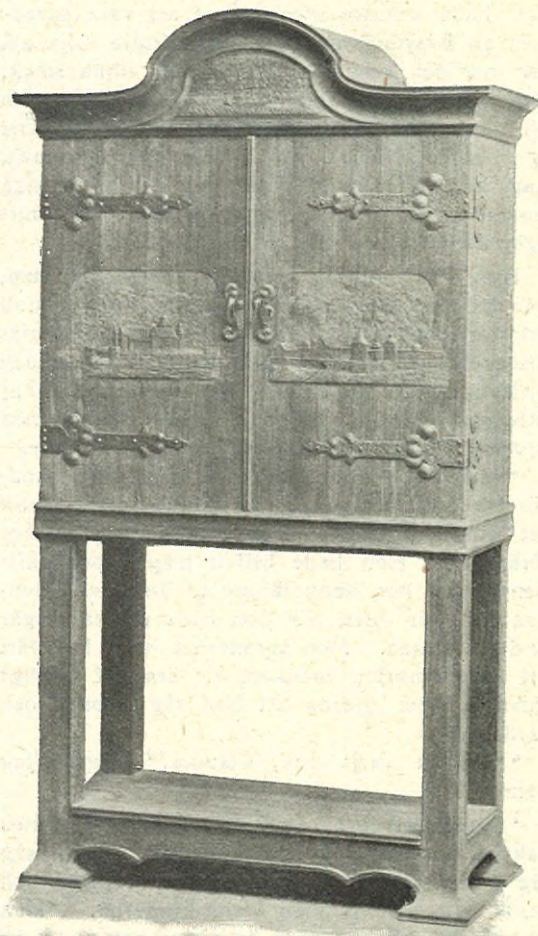
FRÅN SCENEN
OCH ESTRADEN

MATSALSKYPAREN på hotellet i Kråkmåla fick, till följd af den starka värme, som existerade i början af juni, det svagsinta infallet att bilda ett teatersällskap för att med detsamma angripa hufvudstaden. Sujetterna kommo som stampade ur marken. De utgjordes af matsalskyparens vänner och bekanta i Kråkmåla: barberarbitrædet, kramhandelsbokhållaren, fröken i pappershandeln, en af upppasserskorna på utvårdshuset “Apollofjäriln”, ett par ynglingar från Kråkmåla fotbollslag o. s. v.

Som repertoar begagnade man sig af ett engelskt lustspel vid namn “Niobe”, i “ny fri öfversättning”, som antagligen äfven den tillverkats i Kråkmåla, ty den äldre, af en mycket känd, numera afliden hufvudstadsjournalists penna, stod tvifvelsutän ej i nivå med Kråkmåla-kulturen. Så stormade man en af hufvudstadens sommarlediga scener och matsalskyparen var fältherren. Hur tapper han var och hur han spelade! Han utvecklade en muskelkraft i sina käkben, och i armarnes och benens rörelser, som skulle kunnat drifva Stockholms samtliga spårvagnar, han grät så att publiken skrattade, skrattade så att den grät. Och i hans breda hälar följde alla de öfriga, troget sekunderande sin herre och mästare.

Under mellanakterna gingo de mest angripna af åskådarna ut på Östermalmstorg och bådo till sommarkvällens osynliga stjärnor att ej teatermurarna måtte ramla af häpnad inför Kråkmålas sceniska konst. Och det hjälpte alldeles för väl, ty ännu hålla murarna och ännu ha Kråkmålas histrioner lifvet i behåll.

ARIEL.

J. Nilsson, Kalmar, foto.

Ett märkligt skåp.

BLAND FÖREMÅLEN å den nyligen öppnade hemslöjdsutställningen i Nybro, nära Kalmar, finnes det vackra skåp af blåek med inläggningar som vi här afbilda. Det är komponerat och förfärdigadt af skulptören Anton Wahledow i Kalmar och som material har tjänat trä från danska krigsskeppet “Enigheden”, som sjönk i Kalmar sund år 1697.

Vid det besök, som drottning Victoria nyligen gjorde å Nybroustställningen, inköpte hon bland annat detta historiska skåp, som äfven bortsedt från kuriositetsintresset försvarar sin plats hvar som helst.

TILL FRUKOST

hvarje dag bör Ni äta

HAFREGRYN — HAFREMJÖL

och Ni grundlägger därmed Eder hälsa.

Specialegenskaper: Genom den gulaktiga, mineralrika proteinhinnan: närande, dryga, fin smak. — Tillverkas under läkarekontroll. —

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMANS.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FORSLAG TILL MATORDNING FOR VECKAN 10—16 JULI 1910.

SONDAG. Frukost: Smörgåsbord; omelett med hummerstufning; mjölk; kaffe eller te med skräddkakor. Middag: Buljong med grönsaker och ost-smörgåsar; fiskkroketter med champinjonsås; slottstek med grönsalad och pressgurka; smultron med grädda.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; uppvärmd stek med makaroner och ansjovis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Bräckt skinka med stufvade sockerärter; krusbärskräm med mjölk.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; pannbiff med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Afredd buljong med

rostadt bröd; fricandeau på gädda med potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; sillpölsa; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Pudding af kött med risgryn och skiradt smör; saftsoppa med klimp.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; uppstekt köttpudding (rester från onsdag); ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Grönsoppa med mjölk; fläskpannkaka.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; omelett med skinka och potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Biffstek med potatis; sur mjölk med pepparkakor.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; kalla biffar (rester från fredag) med stekta ägg. Middag: Laxpudding med äggstanning; rabarberkräm med mjölk.

RECEPT:

Ostsmörgåsar A (f. 6 pers.). 1 10-öres formbröd (hvet), 75 gr. godt smör, 1 ägghvita, 75 gr. rifven ost (skarp i smaken).

Beredning: Brödet skäres i tunna skivfor, på hvilka bredas smör. Ägg-hvitan slås till lätt skum och den rifna osten tillsättes. Ostmassan bredes på smörgåsarna och dessa sättas på plåt. Strax innan de skola serveras insätts de i ugnen att få vacker rostgul färg. De serveras varma till kött-, fisk- och vegetariska soppor.

Fiskkroketter (f. 6 pers.). 3/4 kg. gädda, 1 msk. salt, 1/2 tsk. ättika, 1 lit. vatten, 3 msk. smör (60 gr.), 4 msk. mjöl, 2 dcl. fiskspad, 2 dcl. grädda, salt, hvitpeppar, (socker), 1 äggula.

Till panering: 2 ägg, 2 kkp. stötta skorpar.

Till kokning: 3/4 kg. flottyr. Beredning: Gäddan rensas, fjällas ej, sköljes väl och torkas, samt inguides med saltet och ättikan. Den påsättes i varmt, saltadt vatten och får koka tills fenorna lossna, då den genast upptages ur spadet och skinet afdrages. När fisken är kall, skäres den

i tärningar och alla ben borttagas noga. Smör och mjöl sammanfråsas, fiskspadet och grädden tillsätts, litet i sänder, och säsen får koka 10 min. under flitig rörning, hvarefter den uppvispade äggulan, fisken och kryddorna tillsätts. Massan utbredes på ett fat att kallna. Af den stelnade massan formas aflängt runda kroketter, som rullas i stötta skorpar, doppas i vispadt ägg och rullas åter i stötta skorpar. Kroketterna böra därefter ligga och stelna ett par timmar och kokas sedan gulbruna i flottyr. De uppläggas på gräppapper att afrinna och serveras med champinjonsås.

Stufvade sockerärter (f. 6 pers.). 3 lit. sockerärter, 3/4 lit. vatten, 2 tsk. salt, 2 msk. smör (40 gr.), 1 msk. mjöl, 2 msk. hackad persilja, 1 tsk. socker.

Beredning: Ärtskidorna rensas, sköljas och påsätts i kokande, saltadt vatten. När de kokat upp, tillsättes 1 msk. af smöret, hvarefter återna få koka med tätt slutet lock, tills de äro riktigt mjuka. De uppläggas då med hälslef i ett fat. Resten af smöret fräses med mjölet, ärtspadet tillsättes, litet i sänder, och säsen får koka 10 min. Därefter illäggas ärtskidorna och stufningen afsmakas med den hackade persiljan, salt och socker.

Fricandeau på gädda (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. gädda, 1 1/2 msk. salt, 1 tsk. ättika, 2 hg. späckfläsk, 2 hg. benfritt kalvkött, 3 dcl. buljong, 1 dcl. franskt vin, 6 persiljestjälkar, 1/2 tsk. hvitpeppar, brynt socker, (1/2 msk. strösocker, 1 msk. vatten).

Sås: 1 msk. smör (20 gr.), 1 1/2 msk. mjöl, fiskspadet.

Beredning: Gäddan urtages, sköljes väl och torkas med en fiskhandduk. Skinet afdrages med fjällen på och fisken inguides med 1 msk. af saltet samt ättikan. Ett hg. af späcket skäres i fina strimlor, hvilka vändas i resten af saltet och därmed späckas gäddan i tätta jämna rader. Kalkkötet och resten af späcket skäres i skivfor och läggs på botten af en fiskkittel, gäd-

dan nedlägges därpå, och buljongen jämte vin, kryddor och det brynta sockret tillsättes. Fisken får därefter koka på sakta eld omkr. 20 min., hvarefter den uppläggas på varmt serveringsfat och gareras med persilja samt små kokta potatisar. Till säsen fräses smör och mjöl, fiskspadet tillsättes litet i sänder och säsen får koka 10 min. hvarefter den afsmakas och serveras i särskild sässkål.

Pudding af kött med risgryn (f. 6 pers.). 1/2 kg. stekt eller kokt kött, 2 msk. smör (40 gr.), peppar, salt, en stor saltgurka, 4 dcl. steksås eller buljong, 1 kkp. risgryn, 1 1/2 lit. oskummad mjölk, 1 ägg, 1 tsk. salt.

Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpar. Beredning: Köttet skäres i tärningar, drives genom köttkvarn och brynes i smöret samt kryddas. Gurkan skäres i skivfor. Risgrynen skälles i hett vatten, påsätts i den kokande mjölken och få under rörning koka, tills de äro mjuka, då de upphållas att kallna, hvarefter det uppvispade ägget och saltet iroras. En form smörjes och beströs med de stötta skorparna. Gröten blandas med köttet, ett hvar af blandningen illäggas, steksåsen påhålles, därefter lägges ett hvar af gurkskivfor, så åter köttblandningen. Öfversta hvarvet skall vara kött, puddingen öfversiktas med stötta skorpar, och gräddas i ugn samt serveras med steksås eller skiradt smör.

Klimp (f. 6 pers.). 4 msk. smör, (80 gr.), 7 msk. hvetemjöl, 5 kkp. gräddmjölk, 5 sötmandlar, 5 bittermandlar, 2 msk. socker, 2 ägg.

Till garnering: 25 gr. sötmandel.

Beredning: Smör och mjöl sammanfråsas, mjölken tillsättes litet i sänder under flitig rörning, och massan får koka 20 min. Kastrullen aflyftes; den skällade och rifna mandeln, sockret och de uppvispade äggen iroras, hvarefter klimpen får sjuda öfver elden.

Grönsoppa med mjölk (f. 6 pers.). 2 morötter, 1 litet rotselleri, 1 liten purjolök, 3 msk. smör (60 gr.), 1/2 lit. kokande vatten, 1 half burk konserverad blomkål, 1 half-burk konserverade ärter, 2 msk. mjöl, 1 1/2 lit. oskummad mjölk, 1/2 hg. spenat, 1 msk. fin hackad persilja, salt, hvitpeppar, socker, 1—2 äggulor, 2 dcl. tjock grädda.

Beredning: Morötterna sköljas, skrapas och skäras i tunna skivfor, selleri och purjolöken skäres i fina strimlor. Rotsakerna och purjon fräses i hälften af smöret och påsätts i det kokande vattnet och få koka tills de äro mjuka. Blomkålen och återna upphettas i vattenbad. Mjölen kokas upp. Resten af smöret fräses med mjölet, och mjölen påspådes litet i sänder; den rensade och sköljda spenaten tillsättes, och soppan får koka 10 min., hvarefter rotsakerna och grönsakerna med sitt spad tillsätts, jämte den fint hackade persiljan och soppan afsmakas med kryddorna. Äggulorna och grädden vispas upp i soppskålen och soppan tillslås under kraftig vispning.

Fläskpannkaka (f. 6 pers.). 3 kkp. mjöl, 1/2 tsk. salt, 3 ägg, 1 1/2 liter gräddmjölk, 2 hg. lätt saltadt fläsk.

Beredning: Mjölet siktas i ett fat och blandas med saltet. Äggen vispas upp i soppskålen och soppan nedrörs med slef i mjölet litet i sänder, så att smeten ej blir klimpig. Den bör därefter stå ett par timmar, så att mjölet får svälla. En stekpanna upphettas långsamt. Fläsket skrapas, skäres i fina tärningar, lägges i pannan och steges gulbrunt samt upphålles jämte flottet. Pannan gnides noga med rent papper, så att saltet kommer bort och fett hälls åter i. Pannaksmeten röres om väl och hälls i stekpannan, hvarefter fläsktärningarna illäggas och pannkakan gräddas vackert gulbrun i god ugnsvärme.